

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
НПУ імені М П Драгоманова
“ _____ ” _____ 20 ____ р.
Протокол № _____
Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Методологія наукового дослідження *(загальна, спеціальна
галузева)*

освітнього рівня магістр
галузі знань 01 Освіта
спеціальності 014 Середня освіта(Здоров'я людини)
(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом СВ01

Київ 2017

Розробники програми:

старший викладач кафедри медико-біологічних
та валеологічних основ охорони життя та здоров'я
Челнокова М.С.

- Рецензенти 1. Завідувач кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони
життя та здоров'я, кандидат біологічних наук, професор Страшко С.В.
2. Доктор біологічних наук, професор Кучменко О.Б.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ
імені М. П. Драгоманова «__» _____20__ року, протокол № _____

Голова НМР

(підпис)

(Прізвище, ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни Методологія наукового дослідження (загальна, спеціальна, галузева) складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня Магістр, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини).

Предмет вивчення навчальної дисципліни: методологія наукового дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна пов'язана із педагогікою, психологією, основами науково-дослідної роботи.

Мета і завдання навчальної дисципліни: ознайомлення студентів з основами методологічної науки, особливостями наукової діяльності, засобами і методами наукового дослідження. Студент повинен навчитися організації та проведенню дослідження. Вміти організувати колективне дослідження.

Студент повинен знати загальний зміст основних видів наукового дослідження; в загальному вигляді систему психологічних наук і області практичної роботи психологів; реферувати та творчо аналізувати наукову літературу з наукової проблематики.

Завданнями навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження (загальна, спеціальна, галузева)» є:

- Викласти базові та професійно-профільюючі теоретичні основи наукового дослідження.
- Дати уявлення про загальний зміст основних видів наукових досліджень.
- Сформулювати уявлення про особливості наукових досліджень.
- Визначити основні методи наукових досліджень.
- Сформулювати особливості роботи науковця.
- Визначити основні положення та особливості побудови та проведення наукового дослідження.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<i>Знати:</i> - базові та професійно-профільюючі теоретичні основи методології наукового дослідження; - загальний зміст основних видів наукового дослідження та їх особливості; <i>Вміти:</i> - оперувати поняттєво-категоріальним апаратом; - аналізувати, систематизувати і класифікувати теоретичні підходи, дані експериментальних досліджень та дослідницьких програм;	- здатність та готовність до розуміння сучасних концепцій картини світу на основі сформованого світогляду; - здатність та готовність до проведення бібліографічної та інформаційно-пошукової роботи - здатність та готовність до оволодіння культурою наукового мислення, узагальнення, аналізом та синтезом фактів та теоретичних положень
2.	<i>Знати:</i> — особливості проведення наукових досліджень;	- готовність до активної комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності;

4.	Тема 1. Засоби наукового дослідження.	4	2	2	8		1		1	10
5.	Тема 2. Методи наукового дослідження.	6	2	4	8		1		1	10
6.	Тема 3. Фаза проектування наукового дослідження.	4	2	2	7		1		1	10
7.	Тема 4. Технологічна та рефлексивна фаза наукового дослідження.	4	2	2	7					10
8.	Тема 5. Організація колективного наукового дослідження.	4	2	2	8		1		1	
Разом:		26	6	20	64		6		6	78

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль I. Загальні положення наукової діяльності.

Тема 1. Основні характеристики методології науки.

Філософсько-психологічні та системотехнічні особливості. Наукові характеристики. Етичні та естетичні основи.

Тема 2. Особливості наукової діяльності.

Особливості індивідуальної наукової діяльності. Особливості колективної наукової діяльності. Наукова думка. Комунікації в науці. Впровадження результатів дослідження.

Тема 3. Принципи наукового пізнання.

Принцип пізнання. Принцип детермінізму. Принцип відповідності. Принцип додатковості. Порівняльна характеристика двох розвитку науки. Логіка виділення принципів наукового пізнання.

Модуль II. Особливості методології наукового дослідження.

Тема 1. Засоби наукового дослідження.

Матеріальні засоби пізнання. Інформаційні засоби пізнання. Математичні засоби пізнання. Логічні засоби пізнання. Мовні засоби пізнання.

Тема 2. Методи наукового дослідження.

Емпіричні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження. Методи-операції. Методи дії.

Тема 3. Фаза проектування наукового дослідження.

Концептуальна стадія фази проектування дослідження. Етап встановлення протиріччя. Етап постановки проблеми. Об'єкт і предмет дослідження. Принцип невизначеності. Тема дослідження. Змістовий та формальний підходи. Логічний та історичний підходи. Якісний і кількісний підходи. Одиничний і загальний підходи. Етап визначення мети дослідження. Етап формування критеріїв оцінки достовірності

результатів дослідження. Стадія постановки гіпотези дослідження. Стадія конструювання дослідження. Стадія технологічної підготовки дослідження.

Тема 4. Технологічна та рефлексивна фази наукового дослідження.

Стадія проведення наукового дослідження. Стадія оформлення результатів дослідження.

Тема 5. Організація колективного наукового дослідження.

Поняття колективного наукового дослідження. Особливості роботи керівника колективного наукового дослідження. Особливості складання планів колективного наукового дослідження

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Форми та методи поточного контролю – модульні контрольні роботи

Варіант I.

1. Поняття колективного наукового дослідження.
2. Мотиви та мотивація як структурний компонент наукової діяльності.
3. Професійний (науковий) тип організаційної культури.
4. Наука як результат.
5. Стадія проведення наукового дослідження.
6. Концептуальна стадія фази проектування дослідження.
7. Поняття наукового факту.
8. Основні компоненти теорії.
9. Принцип детермінізму як принцип наукового пізнання.
10. Способи наукового дослідження.
11. Емпіричні методи наукового дослідження.
12. Теоретичні методи наукового дослідження.
13. Змістовий і формальний підходи до наукового дослідження.

Варіант II.

1. Поняття репродуктивної та продуктивної діяльності.
2. Управління як структурний компонент наукової діяльності.
3. Поняття проекту в науковому дослідженні.
4. Властивості науки як результату.
5. Особливості роботи керівника колективного наукового дослідження.
6. Стадія оформлення результатів дослідження.
7. Поняття наукового твердження.
8. Поняття доктрини та парадигми в науковому дослідженні.
9. Принцип відповідності як принцип наукового пізнання.
10. Логічні засоби пізнання.
11. Теоретичні методи наукового дослідження.
12. Проектувальна фаза наукового дослідження.
13. Кількісний та якісний підходи до наукового дослідження.

Варіант III.

1. Діяльність як філософське та психологічне поняття.
2. Історичні етапи організаційної культури.
3. Загальні поняття про науку.
4. Критерії наукового знання.
5. Особливості складання планів колективного наукового дослідження.
6. Стадія проведення наукового дослідження.
7. Основні правила визначення понять.
8. Норми наукової етики.
9. Технологічна фаза наукового дослідження.
10. Принцип додатковості як принцип наукового пізнання.
11. Мовні засоби пізнання.
12. Об'єкт та предмет дослідження.
13. Критерії оцінки достовірності результатів емпіричного дослідження.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання—залік.

Запитання до заліку

1. Поняття репродуктивної та продуктивної діяльності.
2. Методологія як наука про організацію діяльності.
3. Фази процесу реалізації діяльності.
4. Схема методології наукового дослідження.
5. Обґрунтування методології науки.
6. Поняття діяльності в науковому дослідженні.
7. Структурні компоненти діяльності.
8. Діяльність як філософське та психологічне поняття.
9. Поняття суб'єкта та об'єкта наукової діяльності.
10. Потреби як структурний компонент наукової діяльності.
11. Мотиви та мотивація як структурний компонент наукової діяльності.
12. Цілевиконання та саморегуляція як структурні компоненти наукової діяльності.
13. Управління як структурний компонент наукової діяльності.
14. Інваріантні умови наукової діяльності.
15. Історичні етапи організаційної культури.
16. Традиційна організаційна культура.
17. Корпоративно-ремісничка культура.
18. Професійний (науковий) тип організаційної культури.
19. Проектно-технологічний тип організаційної культури.
20. Поняття проекту в науковому дослідженні.
21. Особливості проектування в науковому дослідженні.
22. Характеристики теорії наукового пізнання (гносеологія).
23. Загальні поняття про науку.
24. Наука як соціальний інститут.

25. Наука як результат.
26. Загальні закономірності розвитку науки.
27. Властивості науки як результату.
28. Структура наукового знання.
29. Характерні ознаки наукових галузей.
30. Критерії наукового знання.
31. Класифікації наукового знання.
32. Форми організації наукового знання.
33. Емпіричні знання та їх характеристика.
34. Теоретичні знання та їх характеристика.
35. Поняття наукового факту.
36. Поняття наукового твердження.
37. Характеристика формальної та діалектичної логіки.
38. Основні правила визначення понять.
39. Поняття теорії в науковому дослідженні.
40. Основні компоненти теорії.
41. Поняття ідеї в науковому дослідженні.
42. Поняття доктрини та парадигми в науковому дослідженні.
43. Загальні поняття про семіотику.
44. Естетичне обґрунтування методології.
45. Етичне обґрунтування методології.
46. Норми наукової етики.
47. Особливості індивідуальної наукової діяльності.
48. Особливості колективної наукової діяльності.
49. Принцип детермінізму як принцип наукового пізнання.
50. Принцип відповідності як принцип наукового пізнання.
51. Принцип додатковості як принцип наукового пізнання.
52. Класична епоха розвитку науки.
53. Не класична епоха розвитку науки.
54. Способи наукового дослідження.
55. Логічні засоби пізнання.
56. Мовні засоби пізнання.
57. Емпіричні методи наукового дослідження.
58. Теоретичні методи наукового дослідження.
59. Теоретичні методи (методи-операції).
60. Теоретичні методи (методи пізнавальні дії).
61. Емпіричні методи (методи-операції).
62. Емпіричні методи (методи-дії).
63. Фази та стадії наукового дослідження.
64. Проектувальна фаза наукового дослідження.
65. Технологічна фаза наукового дослідження.
66. Рефлексивна фаза наукового дослідження.
67. Об'єкт та предмет дослідження.
68. Характеристика предмету пізнання.
69. Варіанти отримання нових наукових результатів.
70. Тема наукового дослідження.

71. Змістовий і формальний підходи до наукового дослідження.
72. Логічний та історичний підходи до наукового дослідження.
73. Кількісний та якісний підходи до наукового дослідження.
74. Одиничний та узагальнений підходи до наукового дослідження.
75. Етап визначення мети дослідження.
76. Критерії оцінки достовірності результатів теоретичного дослідження.
77. Критерії оцінки достовірності результатів емпіричного дослідження.
78. Стадія побудови гіпотези дослідження.
79. Стадія конструювання дослідження.
80. Стадія технологічної підготовки дослідження.
81. Технологічна фаза наукового дослідження.
82. Стадія проведення наукового дослідження.
83. Стадія оформлення результатів дослідження.
84. Рефлексивна фаза наукового дослідження.
85. Поняття колективного наукового дослідження.
86. Особливості роботи керівника колективного наукового дослідження.
87. Особливості складання планів колективного наукового дослідження.
88. Моделювання як метод наукового дослідження.
89. Поняття наукового прогнозування.
90. Поль науки у сучасному суспільстві.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна:

1. Грезнева О.Ю. Научные школы (Педагогический аспект). – Москва, 2003.
2. Загвязинский В.И. Методология и методика социально-педагогического исследования. – Тюмень, 1995.
3. Краткий психологический словарь / Сост.Л.А. Карпенко. Под общ.ред. А.В. Петровского,М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985.
4. Кун Т. Структура научных революций. – Москва,2001.
5. Мазур И.И., Шапиро В.Д. и др. Управление проектами: Справочное пособие. – М.: Высшая школа, 2001.
6. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер,1998.
7. Маликов М.Ф. Основы метрологии. – М.: Учпедгиз,1959.
8. Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология. – М.: Синтег, 2007.
9. Новиков Д.А., Новочадов В.В. Статистические методы в медико-биологическом эксперименте (типовые случаи). –Волгоград: ВолГМУ, 2005.
10. Новиков Д.А. Статистические методы в педагогических исследованиях. – М.: МЗ-Пресс, 2004.
11. Новиков Д.А. Стимулирование в социально-экономических системах. – М.: ИПУ РАН, 1998.
12. Новиков Д.А., Суханов А.Л. Модели и механизмы управления научными проектами в ВУЗах. – М.: ИУО РАО,2005.
13. Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Активный прогноз. –М.: ИПУ РАН, 2002.

14. Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Рефлексивные игры. – М.: Синтег, 2003.
15. Ногин В.Д. Принятие решений в многокритериальной среде: количественный подход. – М.: Физматлит, 2002.
16. Орлов А.И. Теория принятия решений. Учебное пособие. – М.: Издательство «Экзамен», 2005.
17. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. – М.: ИНФРА-М, 1998.
18. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. – М.-СПб.: ПИТЕР, 2003.

Допоміжна:

1. Бернштейн Н.А. О построении движений. – М.: Медгиз, 1947. Репринт. – М.: Изд-во СПИ, 2004.
2. Бурков В.Н., Заложнев А.Ю., Новиков Д.А. Теория графов в управлении организационными системами. – М.: Синтег, 2001.
3. Бурков В.Н., Новиков Д.А. Как управлять проектами. – М.: Синтег, 1997.
4. Волкова В.Н., Денисов А.А. Основы теории систем и системного анализа. Изд. 2-е. – СПб.: СПб.ГТУ, 1999.
5. Новиков Д.А., Чхартишвили А.Г. Активный прогноз. – М.: ИПУ РАН, 2002.
6. Рыков А.С. Модели и методы системного анализа: принятие решений и оптимизация. – М.: МИСИС, 2005.